

Ressun lukio
Lukiolaisen huoltajan opas

Kalevankatu 8-10

www.ressunlukio.fi

Rehtori Ari Huovinen	09 3108 2712 / 050 307 9529
Virka-apulaisrehtori Veli-Pekka Lehtinen	09 3108 2120 / 050 570 7627
Koulusihteeri Tarja Ryan	09 3108 2122 / 040 334 9025
OpoTuija Espo	09 3108 2132 / 040 334 9022
Opo Susanna Tamminen	09 3108 2133 / 040 334 9023
Terveystenhoitaja Camilla Lehto	040 162 0751
Psykologi Eija Kallunki	09 3108 4030 / 050 401 3277
Kuraattori Taru Lähdemäki	09 3108 9432 / 040 661 7175
Eriyisopettaja Anne Hällfors	09 3108 4696 / 050 347 6035
Kouluisäntä	050 401 3949
Kouluravintola	09 3108 2135

Huoltajan oppaan tiedot koskevat lukion 2016 tai myöhemmin aloittaneita

1. Luokattoman lukion keskeiset käsitteet

Luokaton lukio: Lukiolainen saa itse suunnitella henkilökohtaisen opinto-ohjelman ottaen huomioon omat kurssivalinnat ja sopivan opiskelutahdin. Lukuvuosi on jaettu useampaan jaksoon, yleisimmin viiteen tai kuuteen. Jokaiseen jaksoon valitaan eri kursseja. Kursseilla voi olla opiskelijoita eri vuositasoilta.

Jakson kesto vaihtelee jaksojen määrän mukaan. Viiden jakson järjestelmässä yksi jakso kestää noin 7 – 8 viikkoa. Opiskelijan lukujärjestys vaihtuu joka jaksossa. Jakson lopussa on yleensä aina koeviikko, jolloin suoritetaan kurssien kokeet.

Kurssin kesto on 38 tuntia, johon sisältyvät opetus, koe ja kokeenpalautus.

Pakollinen kurssi: Kaikki valtakunnalliset pakolliset kurssit on suoritettava. **Syventävä kurssi** täydentää pakollisen kurssin asiasisältöjä. Syventäviä kursseja on opiskeltava vähintään 10. Ylioppilaskirjoitusten kysymykset pohjautuvat pakollisten ja syventävien kurssien sisältöihin.

Kurssitarjottimesta löytyvät kaikki koulussa opetettavat kurssit jaksoittain.

Itsenäinen kurssisuoritus eli tentti: Joitakin kursseja on mahdollista suorittaa itsenäisesti. Tuolloin opiskelija sopii aineenopettajan kanssa käytännön toteutuksesta.

2. Lukio-opintojen suunnittelu

Lukiossa opiskelija pääsee itse suunnittelemaan opintojaan. Luokattomassa lukiossa opintojen eteneminen ei ole sidottu vuosiluokkiin, joten omilla valinnoilla voi vaikuttaa opintojen sisältöön ja lukio-opiskeluun käytettyyn aikaan. Lukiossa opiskellaan vaihtelevissa ryhmissä riippuen lukion kurssitarjonnasta ja opiskelijan omista kurssivalinnoista.

Opiskelija laatii yhdessä opion kanssa itselleen yksilöllisen opiskelusuunnitelman lukion ajaksi. Opintojen suunnitteluun kannattaa käyttää aikaa, jotta lukioajasta tulisi mahdollisimman mielekäs. Opintojen suunnittelussa on huomioitava lukio-opintoihin käytettävä aika, valittavien kurssien määrä, mahdollisesti itsenäisesti suoritettavat kurssit ja muissa oppilaitoksissa tai esimerkiksi kesällä suoritettavat kurssit. Myös ylioppilastutkinnon hajauttaminen vaikuttaa opintojen suunnitteluun. Opiskelusuunnitelmaa päivitetään aina tarpeen mukaan.

Lukion päättötodistuksen saaminen edellyttää vähintään 75 kurssin suorittamista. Lukion kurssit on jaoteltu pakollisiin, syventäviin ja valtakunnallisiin syventäviin kursseihin. Kaikki pakolliset kurssit on opiskeltava. Syventäviä kursseja kannattaa opiskella erityisesti niissä aineissa, joista aikoo suorittaa ylioppilaskokeen.

Keskimääräinen lukion suorittamisaika on kolme vuotta. Lukio-opintoihin voi käyttää kahdesta neljään vuotta. Lukion suorittaminen alle kolmessa vuodessa vaatii erityisen suurta motivaatiota ja itsenäisyyttä sekä tiivistä työtahtia.

Useimmat lukiolaiset pystyvät hyvin suorittamaan lukio-opinnot kolmessa vuodessa. On kuitenkin tilanteita, jolloin on varsin järkevää pohtia lukio-opintojen venyttämistä kolmeen ja puoleen vuoteen. Jos esimerkiksi opiskelee huomattavasti enemmän kursseja kuin 75, voi olla järkevää venyttää opiskeluaikaa. Etenkin matemaattis-luonnontieteellisiin aineisiin (pitkä matematiikka, fysiikka, kemia, biologia) keskittyvällä opiskelijalla tulee helposti paljon kursseja. Lukion opinto-ohjaajan kanssa kannattaa keskustella, jos lukio-opintojen venyttäminen on harkinnassa.

Lukuvuosi on jaettu lukioissa jaksoihin. Viiden jakson järjestelmässä yhteen jaksoon valitaan kolmen vuoden opiskelutahdilla keskimäärin kuusi kurssia. Mikäli opiskelee hitaammassa tahdissa, kursseja on luonnollisesti vähemmän. Jos opiskelee reilusti enemmän kuin 75 kurssia, jaksojen kurssimääräkin on vastaavasti suurempi.

3. Valtakunnallinen lukion tuntijako ja kokeilutuntijako

Ressun lukiossa on käytössä sekä valtakunnallinen lukion tuntijako sekä lukion kokeilutuntijako. Opiskelija laatii lukion opiskelusuunnitelman näistä toisen mukaisesti. Lukion oppimäärä on laajuudeltaan kolmivuotinen.

Valtakunnallisen lukion tuntijaon mukaan lukio-opinnot koostuvat pakollisista ja syventävistä sekä koulukohtaisista soveltavista kursseista. Opiskelija opiskelee kaikki pakolliset kurssit ja lisäksi syventäviä ja soveltavia kursseja opiskelusuunnitelmansa mukana.

Lukion kokeilutuntijaon mukaan opiskelija suorittaa pakolliset kurssit äidinkielestä ja kirjallisuudesta, toisesta kotimaisesta kielestä, vähintään yhdestä vieraasta kielestä, pitkästä tai lyhyestä matematiikasta sekä taito- ja taideaineista. Reaaliaineiden kohdalla opiskelija valitsee **ympäristö ja luonnontiedeaineista** (biologia, maantiede, fysiikka, kemia, terveystieto) vähintään yhdeksän (9) kurssia, joista yhden on oltava terveystietoa sekä **humanistis-yhteiskunnallisesta aineista** (filosofia, psykologia, historia, yhteiskuntaoppi, uskonto/elämänkatsomustieto) vähintään yhdeksän (9) kurssia, joista yhden on oltava uskontoa tai elämänkatsomustietoa riippuen opiskelijan uskontokuntalajista. **Ressun lukion suosituksen mukaisesti jokainen opiskelija suorittaa kaikista reaaliaineista vähintään ensimmäisen kurssin.**

Valtakunnallinen lukion tuntijako

Oppiaine	Pakolliset kurssit	Syventävät kurssit	Soveltavat kurssit
Äidinkieli ja kirjall.	1 2 3 4 5 6	8 9	
A- Englanti	1 2 3 4 5 6	7 8	X X
A- Saksa	1 2 3 4 5 6	7 8	X X
A- Ranska	1 2 3 4 5 6	7 8	X X
A- Venäjä	1 2 3 4 5 6	7 8	
A- Espanja	1 2 3 4 5 6	7 8	
A-Kiina	1 2 3 4 5 6	7 8	
A- Ruotsi	1 2 3 4 5 6	7 8	X X
B- Ruotsi	1 2 3 4 5	6 7	X
B2- Ranska		1 2 3 4 5 6 7 8	
B2- Saksa		1 2 3 4 5 6 7	
B3- Kiina		1 2 3 4 5 6 7 8	
B3- Ranska		1 2 3 4 5 6 7 8	
B3- Saksa		1 2 3 4 5 6 7 8	
B3- Venäjä		1 2 3 4 5 6 7 8	
Matematiikan yhteinen opintokokonaisuus 1		
Matematiikka A	2 3 4 5 6 7 8 9 10	11 12 13	X
Matematiikka B	2 3 4 5 6	7 8	X
Ympäristö ja luonnontieteet			
Biologia	1 2	3 4 5	X
Maantiede	1	2 3 4	X
Fysiikka	1	2 3 4 5 6 7	X
Kemia	1	2 3 4 5	X
Uskonto tai elämäntutkimus (oman uskontokunnan mukaan)			
Evankelis-luteril.	1 2	3 4 5 6	X
Ortodoksinen	1 2	3 4 5 6	
Muut uskonnot	1 2	3 4 5 6	
Elämäntutkimus	1 2	3 4 5 6	
Filosofia	1 2	3 4	X
Psykologia	1	2 3 4 5	X
Historia	1 2 3	4 5 6	X
Yhteiskuntaoppi	1 2 3	4	X
Terveystieto	1	2 3	
Taito- ja taideaineet	yht. 5		
Liikunta	1 2	3 4 5	6 7
Musiikki	1 - 2	3 4	
Kuvataide	1 - 2	3 4	
Opinto-ohjaus	1 2		

Lukion tuntijakokokeilu 2016

Oppiaine	Pakolliset kurssit	Syventävinä opintoina tarjottavien valtakunnallisten kurssien määrä
Äidinkieli ja kirjallisuus1 2 3 4 5 6	7 8 9
A-kieli.....	1 2 3 4 5 6.....	7 8
B-kieli.....	1 2 3 4 5.....	6 7
B2-kieli.....	1 2 3 4 5 6 7 8
B3-kieli.....	1 2 3 4 5 6 7 8
Matematiikan yhteinen pakollinen kurssi.....	1	
Matematiikka A... 2 3 4 5 6 7 8 9 10.....	11 12 13
Matematiikka B... 2 3 4 5 6.....	7 8

**Ympäristö ja luonnontieteet (opiskelijan tulee opiskella vähintään 9 syventävää kurssia,
joista 1 kurssi terveystietoa)**

Biologia.....	1 2 3 4 5
Maantiede.....	1 2 3 4
Fysiikka.....	1 2 3 4 5 6 7
Kemia.....	1 2 3 4 5
Terveystieto.....	1 2 3

**Humanistis-yhteiskunnalliset tieteet (opiskelijan tulee opiskella vähintään 9 syventävää kurssia,
joista 1 kurssi uskontoa/elämäkatsomustietoa)**

Filosofia.....	1 2 3 4
Psykologia.....	1 2 3 4 5
Historia.....	1 2 3 4 5 6
Yhteiskuntaoppi.....	1 2 3 4
Uskonto/elämäkatsomustieto.....	1 2 3 4 5 6

Taito- ja taideaineet...yht. 5

Liikunta.....1 2.....3 4

Musiikki.....1 – 2.....3 4

Kuvataide.....1 – 2.....3 4

Opinto-ohjaus.....1 2

Pakolliset kurssit 30 – 34

Syventävinä opintoina opiskeltavat
valtakunnalliset kurssit vähintään 24

Kurssit yhteensä vähintään 75

*Tuntijaon mukaisten pakollisten ja syventävien kurssien lisäksi voi olla koulutuksen järjestäjän
päättämiä syventäviä ja soveltavia kursseja.*

4. Jakson viimeinen viikko

Jakson päätösviikolla järjestetään yleensä kaikkien kurssien kokeet. Kokeet ovat useimmiten peräkkäisinä päivinä, joten varsinaista luku- ja kertausaikaa ei koeviikolle jää kovin paljon. Koealueet lukiossa ovat varsin laajoja, useimmiten koko oppikirja.

Jos opiskelija ei menesty jossakin tai joissakin aineissa odotetulla tavalla, ei kannata lannistua. Seuraavan kerran kun opiskelee kyseistä ainetta, voi aloittaa uudella innolla. Yksittäisiin arvosanoihin ei kannata kiinnittää kohtuuttoman paljon huomiota. Niitä tärkeämpää on kokonaisuus ja aineen yleinen hallinta.

5. Kurssiarvosanat

Opiskelija ja huoltaja voi seurata Wilmasta kurssien arvosanoja.

6. Ylioppilaskirjoitukset

Ylioppilastutkinnon järjestämisestä vastaa Ylioppilastutkintolautakunta (YTL). Tutkinto järjestetään kaikissa Suomen lukiossa yhtä aikaa, syksyisin ja keväisin.

Ylioppilastutkinto perustuu koulussa opetettaviin pakollisiin ja valtakunnallisiin syventäviin kursseihin, joten parhaiten siihen voi valmistautua opiskelemalla kirjoitettavan oppiaineen kurssit kunnolla. Ylioppilastutkinto antaa yleisen jatko-opintokelpoisuuden.

Pakolliset ja ylimääräiset kokeet

Ylioppilaskokeessa on neljä pakollista koetta.

- äidinkieli (tai suomi toisena kielenä)

ja kolme seuraavista neljästä kokeesta

- toinen kotimainen kieli
- vieras kieli
- matematiikka
- yhden reaaliaineen koe

Ainakin yhdessä näistä neljästä kokeesta täytyy valita pitkä oppimäärä. Pitkän oppimäärän voi suorittaa vieraassa kielessä (englanti, espanja, ranska, saksa, venäjä), ruotsissa tai matematiikassa.

Tämän lisäksi voi suorittaa haluamansa määrän ylimääräisiä kokeita. Kokelas voi valita kokeen tason riippumatta lukio-opintojensa laajuudesta.

Ylioppilastutkinto on suoritettu, kun kokelas on suorittanut hyväksytysti valitsemansa neljä pakollista koetta.

Kokeen pakollisuutta tai ylimääräisyyttä ei voi muuttaa tutkinnon kuluessa.

Hajauttaminen

Ylioppilaskirjoitusten pakolliset kokeet voi hajauttaa kolmeen peräkkäiseen tutkintokertaan (syksy-kevät-syksy tai kevät-syksy-kevät).

Osallistumisoikeus

Opiskelija saa osallistua ylioppilaskokeeseen, jos hän on suorittanut kyseisen aineen pakolliset kurssit oman koulun ilmoittamaan päivämäärään mennessä. Opiskelija on itse vastuussa tarvittavien kurssien suorittamisesta.

Ilmoittautuminen

Ylioppilaskokeeseen on ilmoittauduttava kirjallisesti. Oma koulusi tiedottaa tarkemmin ilmoittautumisajankohdat. Ilmoittautuminen on aina sitova.

Maksut

Ylioppilaskokeeseen osallistuminen on maksullista. Maksu koostuu perusmaksusta ja ainekohtaisista maksuista. Perusmaksu maksetaan jokaisella osallistumiskerralla. Maksujen suuruus ilmoitetaan ylioppilastutkintolautakunnasta. Lasku on maksettava, vaikka ei saapuisikaan kokeeseen.

Erityisjärjestelyt

Jos kokelaalla on lukihäiriö, siitä on etukäteen hankittava lausunto erityisopettajalta, psykologilta tai puheterapeutilta ja erikoislääkäriltä. Lausunnon hankkiminen voi kestää jopa kuukausia, joten kokelaan on hankittava lausunto hyvissä ajoin. Lausunto tulee jättää rehtorille ensimmäisen ilmoittautumiskerran yhteydessä toimitettavaksi lautakuntaan. Koetilanteen erityisjärjestelyt voivat olla esimerkiksi lisäaika, kokeen kysymykset isoin kirjaimin tai kuuntelukokeessa normaalia pitkäkestoisemmat tauot kysymysten välissä.

Vilppi

Kokelas, joka syyllistyy vilppiin tai vilpin yritykseen tai avustaa siinä tai muutoin rikkoo järjestystä, menettää oikeutensa jatkaa tutkinnon suorittamista kyseisenä tutkintokertana. Kokeet, joihin kokelas on kyseisenä tutkintokertana ilmoittautunut, katsotaan hylätyiksi. Matkapuhelimet ja muut tekniset laitteet, paitsi lautakunnan sallimat apuvälineet, ovat kiellettyjä. Matkapuhelimen tuominen saliin katsotaan tutkintojärjestyksen rikkomiseksi.

Arvostelu ja kompensatio

Kokeet tarkistaa ylioppilastutkintolautakunnan määräämä sensori. Omassa koulussa suoritetaan alustava arviointi ennen kokeiden lähettämistä ylioppilastutkintolautakuntaan. Alustava arvostelu voi muuttua. Kokeista annettavat arvosanat ja niitä vastaavat pistemäärät ovat L= laudatur (7), E= eximia cum laude approbatur (6), M= magna cum laude approbatur (5), C= cum laude approbatur (4), B= lubenter approbatur (3) ja I= improbatur (0).

Jos kokelas hylätään yhdessä pakollisessa kokeessa, ylioppilaslautakunta voi julistaa hänet ylioppilaaksi muiden yo-koesuoritusten perusteella. Tällöin tapahtuu niin sanottu kompensointi. Hylätyt koesuoritukset jaetaan neljään luokkaan i+, i, i- ja i=. Jokaisesta kokelaan suorittamasta kokeesta annetaan kompensointipisteitä arvosanojen pisteiden mukaisesti. Tällöin i+ kompensoituu 12 pisteellä, i 14 pisteellä, i- 16 pisteellä ja i= 18 pisteellä. I:n taso määritellään ylioppilastutkintolautakunnassa. Kompensaatio suoritetaan automaattisesti, ellei sitä nimenomaan kiellä.

Uusiminen ja täydentäminen

Hylätyn kokeen saa uusia kahdesti koetta välittömästi seuraavien kolmen tutkintokerran aikana. Pakollisen hylätyn kokeen voi suorittaa saman aineen eri tason kokeena edellyttäen, että tutkinnon pakollisiin kokeisiin kuuluu vähintään yksi pitkän oppimäärän koe.

Hyväksytyt kokeet voi uusia kerran ilman aikarajaa. Parempi arvosana säilyy.

Tutkintoa voi täydentää myöhemmin joko tekemällä jo suoritettua kokeessa eritasoisen kokeen tai osallistumalla kokonaan uuteen kokeeseen.

Tarkistusarvostelu

Jos ylioppilastutkintolautakunnan antama arvostelu ei tunnu oikealta, siihen voi hakea tarkistusarvostelua. Hakemus tulee toimittaa rehtorille 14 päivän kuluessa siitä, kun kokelaalla on ollut mahdollisuus saada arvostelun tulos tietoonsa. Tarkistusarvostelu on maksullinen. Maksun suuruuden voi tarkastaa sivuilta www.ylioppilastutkinto.fi. Maksu palautetaan, jos tarkistus johtaa arvosanan korottamiseen.

Todistus

Kokelaalle, joka on hyväksytysti suorittanut ylioppilastutkinnon pakolliset kokeet ja lukion päättötodistukseen vaadittavat kurssit, annetaan ylioppilastutkintotodistus.

7. Lukion päättötodistus ja ylioppilastutkintotodistus

Ylioppilastutkinto ja sen suoritus on sovitettu luokattoman lukion päättötutkinnoksi. Lukio-opintojen suunnittelu ja ylioppilastutkinnon suorittaminen muodostavat yhdessä erottamattoman kokonaisuuden.

Opiskelijat saavat päättötodistuksen suoritettuaan lukion oppimäärän. Opiskelija on suorittanut lukion oppimäärän silloin, kun hän on:

- 1) suorittanut kaikki pakolliset kurssit
- 2) suorittanut syventäviä kursseja vähintään 10
- 3) suorittanut yhteensä vähintään 75 kurssia
- 4) saanut hylättyjä kursseja (arvosana 4 tai H) enintään kussakin oppiaineessa sallitun määrän.

Pakollisista ja valtakunnallisissa syventävissä kursseissa sallittu hylättyjen kurssiarvosanojen enimmäismäärä on määritelty seuraavasti:

1-2 kurssia	0
3-5 kurssia	1
6-8 kurssia	2
9 kurssia tai enemmän	3

Päätötodistuksessa kurssiarvosanojen keskiarvo on lähtökohta arvosanalle. Opettaja voi korottaa arvosanaa keskiarvosta, mikäli päättövaiheen taidot sitä edellyttävät.

Suoritusmerkintä annetaan opinto-ohjauksesta sekä opiskelijan pyynnöstä liikunnasta, sellaisista oppiaineista, joissa opiskelijan suorittama oppimäärä käsittää vain yhden kurssin sekä valinnaisista vieraista kielistä, mikäli opiskelijan suorittama oppimäärä käsittää enintään kaksi kurssia.

Kokelaalle, joka on hyväksytysti suorittanut ylioppilastutkinnon pakolliset kokeet ja jolle annetaan lukion päätötodistus, annetaan ylioppilastutkintotodistus. Tutkintotodistukseen merkitään arvosanat hyväksytysti suoritetuista kokeista. Todistukseen merkitään siihenastisista suorituksista paras. Kompensoituneen kokeen hylätty arvosana merkitään todistukseen. Myöhemmistä suorituksista saa erillisen todistuksen.

Ylioppilastutkintotodistuksen saamisen ehtona on hyväksytyt tutkinnon lisäksi myös se, että lukion päätötodistukseen tulevien kaikkien oppiaineiden osalta suoritukset ovat kunnossa. Ylioppilaaksi tuleminen edellyttää siis sekä hyväksytyä ylioppilastutkintoa että lukion oppimäärän hyväksytyä suorittamista.

8. Opintotuki ja koulumatkatuki

Opintotuki

Lukiolaisen, joka on täyttänyt 17 vuotta, on mahdollista hakea opintotukea eli opintorahaa, asumislisää ja opintolainan takausta Kelalta. Asumislisää voi saada myös alle 17-vuotias. Opintotuen tarkoitus on turvata opiskeluaikainen toimeentulo siltä osin, kuin se ei ole vanhempien velvollisuus tai opiskelijan toimeentuloa ei ole muulla tavoin turvattu.

Opintorahan suuruus määräytyy hakijan iän, asumismuodon, siviilisäädyn, oppilaitoksen ja vanhempien tulojen mukaan. Opiskelijan mahdolliset omat tulot otetaan huomioon koko kalenterivuodelta. Opiskelijan tulee itse huolehtia, etteivät hänen tulonsa ylitä vapaan vuositulon rajaa.

Opiskelija voi hakea asumislisää, jos hän asuu vuokra-, asumisoikeus- tai osaomistusasunnossa. Asumislisä myönnetään vain opiskelukuukausilta opiskeluajan asuntoon. (Katso tarkemmat ohjeet ja säännöt www.kela.fi)

Koulumatkatuki

Päivittäisiin koulumatkojen kuluihin voi hakea korvausta Kelalta. Tukea voivat saada Suomessa päätoimisesti opiskelevat ja vakituisesti Suomessa asuvat yli 17 -vuotiaat lukiolaiset. Tuen myöntämisedellytyksenä on, että koulumatka asunnolta oppilaitokseen on

vähintään 10 kilometriä ja kustannukset ylittävät Kelan määrittelemän summan kuukaudessa. Koulumatkatukea on haettava erikseen joka lukuvuodeksi (1.8. – 31.7.) Hakemuslomaketta saa omasta oppilaitoksesta ja Kelan toimistoista. (Katso tarkemmat ohjeet ja säännöt www.kela.fi)

9. Nuoruus ikävaiheena

Nuoruus on haastava ikävaihe niin nuorelle itselleen kuin vanhemmillekin. Siirtyminen lapsuudesta nuoruuteen tapahtuu vähitellen ja yksilöllisesti. Jokainen nuori kehittyy omalla tavallaan ja ajallaan.

Nuoruusiässä rakennetaan identiteettiä ja käsitellään siihen liittyviä ongelmia. Nuoruudessa tunne-elämä, fyysiset ominaisuudet ja persoonallisuus kehittyvät ja muuttuvat. Silloin luodaan omaa maailmankatsomusta ja arvoja, ja otetaan haltuun sukupuolisuutta. Nuori kohtaa haasteen itsenäistyä, mielialan vaihtelut ja monet uudet ahdistuksen aiheet, kuten Miltä näytän?, Olenko normaali?, Mitä minä haluan elämältä?, Kuka minä olen?, Miksi olen täällä?, Mihin olen menossa?

Yksilön kasvu lapsesta aikuiseksi etenee yleensä edestakaisena liikkeenä, jossa otetaan kaksi askelta eteen ja yksi taakse. Nuori tavoittelee itsenäisyyttä, mutta on vielä monella tavalla riippuvainen vanhemmistaan.

Keskeisimpiä nuoruuden kehitystehtäviä ovat irtautuminen vanhemmista itsenäistymisprosessin kautta, liittyminen omaan sukupolveen, oman- ja sukupuoli-identiteetin omaksuminen ja vahvistaminen sekä liittyminen yhteiskuntaan ja omien arvojen selkiyttäminen, joilla on vaikutusta myös myöhempään elämään.

Suhde itseen ja toisiin muuttuu. Nuoren on tärkeää hyväksyä oma erilaisuutensa suhteessa vanhempien ja ystävien odotuksiin, tiedostaa omat rajoituksesi selkeämmin ja hyväksyä ne. Erillisyyden ja oman erilaisuuden hyväksyminen ovat ehtoina sille, että pystyy hyväksymään sen millainen on. On tärkeää, että nuori oppii olemaan itsensä ja toisten kanssa.

10. Vanhemman tuki lukio-opiskeluun ja ammatinvalintaan

Kuten edellä jo mainittiin, lukiolaisen ikävaihe on haastava ja nuori pyrkii olemaan hyvin itsenäinen ja hoitamaan omat asiansa. On kuitenkin tärkeää, että vanhemmat ovat perillä nuoren opiskeluista ja tukevat ja kannustavat häntä niissä.

Opiskelu lukiossa on vaativaa työtä. Olisi toivottavaa, että nuorella olisi mahdollisuus keskittyä pääasiallisesti opiskeluun.

On varsin tavallista, että lukioaikana nuoren opiskelumotivaatio vaihtelee suurestikin. Myönteisellä tuella vanhemmat voivat auttaa nuorta jaksamaan läksy- ja koeurakan keskellä.

Yksi suurimmista stressinaiheista lukioaikana on useimpien kohdalla jatko-opintosuunnitelmasta päättäminen. Ammatinvalinta on yksi merkittävimpiä yksilön

elämään vaikuttavia tekijöitä. Valinnan tekeminen on usein hyvinkin vaikeaa. Nuorta askarruttavat monet kysymykset valinnan onnistumisesta, mahdollisuuksista päästä haluttuun koulutukseen ja työllistymismahdollisuuksista.

Päätöksen vaikeutta voi vähentää toteamalla, että kenellekään ei ole olemassa yhtä, ainoaa oikeaa alaa tai ammattia, joka on vain keksittävä. Jokainen voi toimia tyytyväisenä ja ansioituneesti hyvinkin erilaisilla aloilla. Tärkeintä on, että löytää alan, josta on kiinnostunut.

Toinen seikka, joka on syytä tiedostaa, on, että kaikki valinnat ja ratkaisut kasvattavat ja kehittävät omalla tavallaan. Jos päätyy ”väärälle” alalle, eli huomaa, että ei olekaan kiinnostunut opiskelemastaan alasta, voi vaihtaa suuntaa eli valita uudelleen. Lisäksi ammatinvalintaa saattaa joutua pohtimaan elämän aikana useaan otteeseen. Tärkeintä on, että pyrkii kehittämään itseään joko koulussa tai töissä ja saa hankittua jonkin alan tutkinnon.

Ammatinvalinnassa on järkevää pohtia, mistä asioista on kiinnostunut, minkä tasoiseen koulutukseen haluaisi, tutkia eri alojen pääsykoekirjoja ja keskustella eri vaihtoehtoista vanhempien, ystävien ja omon kanssa. Valittu koulutus vaikuttaa mitä ilmeisimmin tulevaan työtehtäviin, palkkaan ja etenemismahdollisuuksiin. Useilla aloilla voi työskennellä hyvinkin monenlaisissa tehtävissä ja päätyä varsin erilaisiin työuriin.

Ammatinvalinnassa tärkeää on itsetuntemus eli omien vahvuuksien ja heikkouksien, kykyjen ja kiinnostusten tunnistaminen sekä tiedon hankkiminen koulutusvaihtoehtoista. Kannattaa käyttää kaikki mahdollinen tieto, apu ja tuki, joka on ulottuvillasi.

Ammatinvalintaprosessi etenee hyvin yksilöllisesti. Joku on jo vuosia ponnistellut tiettyyn suuntaan, useimmat miettivät vielä lukion loppusuoralla tai sen jälkeenkin, mitä tekisivät seuraavaksi. Ammatinvalintaprosessi vaatii aikaa, vaivaa sekä rohkeutta kokeilla rajojaan ja panna itsensä likoon.

Vanhemmat voivat tukea nuorta keskustelemalla, kertomalla omista ja tuttavien kokemuksista sekä kannustamalla nuorta yrittämään. Monista jatko-opintopaikoista käydään kovaa kisaa, eikä ole lainkaan harvinaista, että nuori ei pääse ensi yrittämällä haluamaansa koulutukseen. Erityisesti tuolloin vanhempien tuki on tärkeää.

Jos nuoren kohdalle osuu välivuosi, on monia mahdollisuuksia käyttää aika hyödyksi. Kirjassa Lukiolaisen opas kerrotaan erilaisista vaihtoehtoista välivuoden aikana.